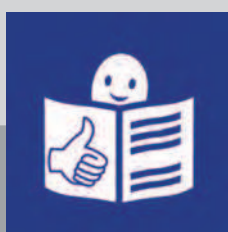

LEGEA nr. 60
din 30.03.2012
privind incluziunea socială a
persoanelor cu dizabilități

versiunea ușor de citit

Această carte a fost elaborată și editată de către echipa Asociației Obștești Centrul "Speranța" din Chișinău.

Membrii echipei de adaptare în format ușor de citit, ușor de înțeles al *Legii nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități*:

Lucia Gavriliță

Tatiana Cernomorîț

Gheorghe Zastavnețchi

Stela Tacu

Elena Gherța

Emilia Zastavnețchi.

Consultant adaptare și redactare: Natalia Dinu

Ilustrator: Ruxanda Stefanov

Design și tipar: Realitatea Media

Informația prezentată în această carte a fost testată de un grup de tineri cu dificultăți de învățare și dizabilități intelectuale din Republica Moldova dacă este ușor de citit și ușor de înțeles.

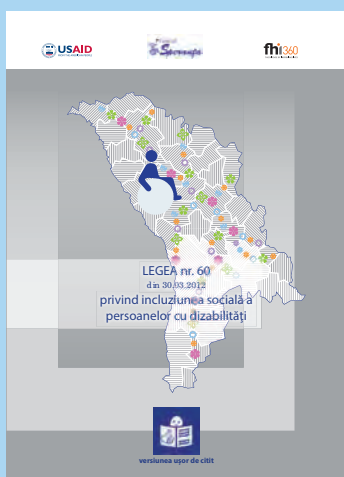
Orice utilizare a conținutului din această carte se va face cu acordul în scris acordat de Autor.

Acest material este posibil datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin organizației AO Centrul "Speranța" și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA.

Legea nr.60 din 30.03.2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități

Chișinău 2017

Capitolul 1

În această carte este prezentată legea Republicii Moldova despre incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități prezentată în limbaj ușor de citit și ușor de înțeles.

În această versiune *Legea* nu este un document legal.

Puteți auzi sau vedea că i se mai spune ***Legea numărul 60 din 30 martie anul 2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.***

Această lege este despre drepturile persoanelor cu dizabilități și incluziunea socială a acestora.

Legea oferă persoanelor cu dizabilități dreptul să participe în toate domeniile vieții, la fel ca toți oamenii.

Ce înseamnă aceste cuvinte

- **Persoană cu dizabilități** este o persoană care, din cauza anumitor probleme de sănătate, nu poate participa la viața societății așa cum participă alte persoane.
- **Dizabilitate** este o stare care limitează sau micșorează activitatea unei persoane în viața societății.
- **Capacitatea de muncă** este posibilitatea persoanei de a lucra.
- **Incluziune socială** este compusă din niște măsuri care ajută persoanele cu dizabilități să participe la toate domeniile vieții.
- **Intervenția timpurie** înseamnă mai multe măsuri de ocrotire a sănătății copilului și a familiei lui.

Ce înseamnă aceste cuvinte

- **Asistența personală** este sprijinul de care are nevoie persoana cu dizabilități pentru a se descurca mai ușor în viața de zi cu zi.

Schimbările de care au nevoie persoanele cu dizabilități pentru a se putea mișca ușor și a avea toate drepturile la fel ca toți oamenii se numesc **adaptare rezonabilă**.

- **Designul universal** se referă la construirea clădirilor, drumurilor, produselor și serviciilor astfel încât toate persoanele să le poată folosi cu ușurință.

Designul universal se referă și la aparate care ajută persoanele cu dizabilități să se descurce mai ușor.

- **Standardul adecvat de viață** este atunci când dreptul persoanelor cu dizabilități la hrană, îmbrăcăminte și casă este respectat.

- **Accesibilitatea** înseamnă modificarea străzilor, transportului, informației în așa fel ca o persoană cu dizabilități să poată să se descurce independent (singur/ă).

- **Programul individual de reabilitare și incluziune socială** este un document în care scrie cum trebuie să fie ajutată o persoană cu dizabilități pentru a se simți bine în societate.

Program individual de reabilitare și incluziune socială este eliberat de către Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă sau de structurile din raion.

- **Reabilitare medicală** înseamnă îmbunătățirea stării de sănătate a persoanei cu dizabilități.

- **Reabilitare profesională** ajută persoana cu dizabilități să capete deprinderi noi pentru a putea munci.

- **Locul de muncă protejat** este locul unde persoana cu dizabilități poate lucra și care este adaptat nevoilor acesteia.

- **Întreprinderi specializate** sunt organizațiile unde lucrează mai mult de 50 de procente de persoane cu dizabilități.

De ce avem nevoie de această lege?

- Această lege poate fi folosită în Republica Moldova de cetățenii ei sau de cetățeni străini care trăiesc legal în țara noastră.
- Această lege ne ajută să apărăm drepturile persoanelor cu dizabilități și ale familiilor acestora.
- Pentru ca persoanele cu dizabilități și familiile lor să aibă o viață cât mai bună.
- Pentru a încuraja persoanele cu dizabilități să muncească.
- Pentru a dezvolta servicii sociale necesare persoanelor cu dizabilități.
- Pentru a preîntâmpina discriminarea persoanelor cu dizabilități.

Articolul 5. Ideile acestei legi

Această lege spune despre respectarea tuturor drepturilor omului.

- Oamenii au dreptul la muncă.
- Oamenii au dreptul să primească și să dea ajutor.
- Oamenii trebuie să fie tratați după nevoile personale.
- Oamenii pot participa împreună pentru a face viața mai bună.
- Oamenii au dreptul să își controleze viața proprie.
- Oamenii au dreptul să facă singuri alegeri.
- Persoanele cu dizabilități sunt acceptate în societate.
- Toți oamenii au dreptul să participe activ în societate.
- Oamenii trebuie să ajungă cu ușurință la servicii și clădiri.
- Femeile și bărbații sunt egali în drepturi.
- Copiii cu dizabilități au dreptul de a se dezvolta și de a avea un nume.

Articolul 6. Legi despre drepturile persoanelor cu dizabilități

Drepturile persoanelor cu dizabilități sunt bazate pe Constituția Republicii Moldova.

Țara noastră se ocupă de reabilitarea și incluziunea persoanelor cu dizabilități.

Articolul 7. Participarea persoanelor cu dizabilități la viața politică și la viața publică

Persoanele cu dizabilități au dreptul de a alege și de a fi alese.

Ele vor primi materiale informative ușor de înțeles, li se vor face și alte condiții de care au nevoie pentru a vota liber.

În momentul votării, persoana cu dizabilități are dreptul să fie ajutată, dacă cere ajutor.

Persoanele cu dizabilități pot lucra în organizații sau partide politice.

Ele se pot alătura organizațiilor înființate de persoane cu dizabilități, pentru a vorbi în numele lor în țară sau peste hotarele țării.

Articolul 8. Egalitatea persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități au drepturi egale în fața legii.

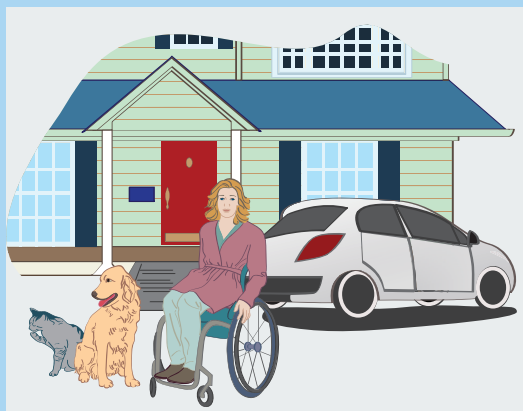
Nimeni nu poate încălca dreptul persoanei cu dizabilități, chiar dacă are o altă religie, limbă, culoare sau dacă e bărbat sau femeie.

Comportamentul urât față de persoanele cu dizabilități se pedepsește.

Țara noastră are grijă de persoanele cu dizabilități și le dă ajutorul de care au nevoie.

Țara noastră trebuie să aibă legi bune și pe înțelesul tuturor.

Articolul 9. Dreptul la avere și la bunuri personale

Țara noastră va avea grijă ca persoanele cu dizabilități să poată moșteni sau să poată lua bani de la bancă. Atunci când au nevoie, pot fi susținute de persoanele de încredere. Dacă persoana cu dizabilități nu poate să aibă grijă de bunurile sale, o altă persoană de încredere îl poate ajuta.

Articolul 10. Apărarea drepturilor persoanelor cu dizabilități

Țara noastră va apăra drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități. Persoanele cu dizabilități se bucură de asistență juridică în toate domeniile vieții în condiții de egalitate cu ceilalți cetățeni.

Articolul 11. Informarea societății despre drepturile persoanelor cu dizabilități

Toate școlile, spitalele, teatrele și organizațiile din țara noastră vor face tot ce le stă în puteri pentru ca drepturile persoanelor cu dizabilități să fie respectate.

Țara noastră ajută oamenii să înțeleagă că persoanele cu dizabilități pot să lucreze.

Televiziunea, radioul arată și spun despre imaginea bună a persoanelor cu dizabilități.

Articolul 12. Cine este responsabil să stabilească dizabilitatea?

Dizabilitatea la copiii în vârstă de până la 18 ani și la persoanele adulte este stabilită de **Consiliul Național pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă**.

Consiliul pentru Determinarea Dizabilității și Capacității de Muncă se află în Chișinău și în raioanele al țării noastre.

Consiliul trebuie să vadă dacă persoana are o dizabilitate sau nu.

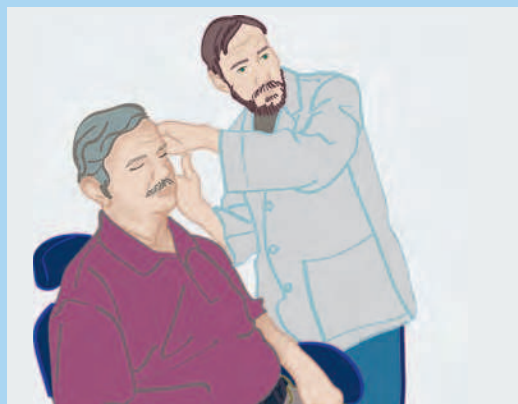
Consiliul trebuie să scrie un **program individual de reabilitare și incluziune socială** pentru persoana cu dizabilitate.

Consiliul, împreună cu persoana cu dizabilități, trebuie să hotărască ce poate să lucreze persoana cu dizabilități și în ce condiții.

Consiliul trebuie să elibereze certificatul privind **gradul de dizabilitate**.

Dacă o persoană nu este de acord cu gradul de **dizabilitate și capacitate de muncă** pe care i l-a stabilit consiliul, atunci aceasta se poate adresa la **Comisia de Litigii de la Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei**.

Articolul 13. Cum hotărăște Consiliul dacă o persoană are dizabilitate?

Persoana trebuie să se ducă la Consiliul care se află în orașul, raionul unde trăiește, cu următoarele documente:

- Un formular de la medicul de familie
- Un document de studiu (atestat, diploma de la școală, colegiu, universitate, cursuri și alte instituții unde a învățat persoana)

- Dacă persoana lucrează, aduce un formular de la locul de muncă în care se scrie funcția, sarcinile, condițiile de lucru
- Pentru copii mici, elevi și studenți se aduce un formular completat de grădiniță sau școală.

Articolul 14. Pe ce bază se determină dizabilitatea

Pentru a stabili dizabilitatea trebuie să se țină cont de capacitatea persoanei de a învăța, de a se îngriji, comunica sau a se mișca.

La fel, pentru a stabili dizabilitatea se ține cont de posibilitatea persoanei de a munci sau de a participa la viața de zi cu zi.

Articolul 15. Cum se determină dizabilitatea la copiii care nu au încă 18 ani

Dizabilitatea la copii poate fi de trei grade: severă, accentuată și medie.

Dizabilitatea este severă atunci când copilul are nevoie tot timpul de ajutorul unui adult.

Dizabilitatea este accentuată atunci când copilul nu poate face anumite activități ca și alți copii de vârsta lui.

Dizabilitatea este medie atunci când copilul face mai greu unele activități în comparație cu alți copii de vârsta lui.

Articolul 16 Cum se determină dizabilitatea la persoanele mature

La persoanele mature dizabilitatea este de trei grade: severă, accentuată și medie.

Posibilitatea persoanei cu dizabilități de a munci se măsoară în procente și poate fi de la 0 (zero) până la 100.

La dizabilitatea severă capacitatea de muncă este de până la 20 de procente.

La dizabilitatea accentuată capacitatea de muncă este de la 25 până la 40 de procente.

La dizabilitatea medie capacitatea de muncă este de la 45 până la 60 de procente.

Pentru persoanele care au capacitatea de muncă de 65 până la 100 de procente nu se pune un grad de dizabilitate.

Pentru persoanele cu dizabilități care lucrează, Consiliul scrie niște sfaturi despre cum ar putea aceasta să-și continue lucrul în condiții mai bune.

Dacă o persoană nu mai poate lucra din cauza stării de sănătate, Consiliul dă sfaturi pentru o ocupație nouă pe care ar putea să o facă persoana.

Persoanele care au urmat anumite cursuri pentru a învăța o profesie după reabilitare mai merg o dată la Consiliu pentru a fi evaluate.

Articolul 17. Legea de stat în domeniul accesibilității

Toate clădirile, drumurile, școlile, casele, poșta, locurile de muncă, spitalele, poliția și alte servicii trebuie să fie accesibile și pentru persoanele cu dizabilități.

Toate orașele și satele trebuie să fie accesibile pentru ca și persoanele cu dizabilități să poată să se deplaseze, să se informeze în egală măsură cu ceilalți oameni.

Articolul 18. Construcția caselor, drumurilor, clădirilor pentru ca acestea să fie folosite ușor de persoanele cu dizabilități

Nu se va da voie să se construiască sau să se cumpere clădiri, case, autobuze, troleibuze în sate sau orașe dacă acestea nu pot fi ușor folosite și de persoanele cu dizabilități.

Articolul 19. Amenajarea clădirilor, școlilor, spitalelor pentru a putea fi folosite cu ușurință de persoanele cu dizabilități

Farmaciile, spitalele, magazinele, școlile, grădinițele și altele trebuie să fie construite în așa fel ca să poată fi folosite cu ușurință de persoanele cu dizabilități.

Dacă farmaciile, spitalele, magazinele, școlile, grădinițele și altele nu corespund nevoilor persoanelor cu dizabilități atunci ele trebuie urgent să fie schimbate spre bine.

Articolul 20. Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la transport

Țara noastră trebuie să aibă grijă ca persoanele cu dizabilități să poată folosi ușor transportul în comun.

Stațiile unde se așteaptă troleibuzurile, autobuzurile și trenurile trebuie să fie construite cu un trotuar special pentru persoanele cu probleme de vedere.

Troleibuzurile, autobuzurile și trenurile trebuie să aibă informații pentru

persoanele cu probleme de vedere și de auz.

Informația din transport trebuie scrisă cu litere mari, în culori aprinse și ușor de înțeles.

Trecerile de pietoni și intersecțiile drumurilor trebuie să fie cât mai ușor de trecut de persoanele care au probleme de vedere sau de auz.

În intersecțiile unde trec mulți oameni trebuie puse semafoare care pe lângă culori au și sunete.

Taxiurile trebuie să aibă cel puțin o mașină adaptată pentru persoanele în cărucior. În taxi nu se platește și pentru transportarea căruciorului.

Șoferul de taxi va fi pedepsit dacă nu va vrea să ia o persoană în cărucior .

Trenurile trebuie să aibă cel puțin un vagon adaptat tuturor persoanelor cu dizabilități.

Aeropoartele trebuie să fie accesibile pentru persoanele cu dizabilități așa ca acestea să poată ajunge cu ușurință în avion.

Articolul 20. Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la transport

Persoana cu dizabilități poate fi însoțită de un câine special cu care are acces liber și gratuit în toate locurile publice și în mijloacele de transport.

Toate farmaciile, spitalele, magazinele, școlile, grădinițele și altele, trebuie să amenajeze cel puțin două locuri de parcare pentru mașinile conduse de persoane cu dizabilități de mișcare.

Persoanele cu dizabilități de mișcare parchează în locurile gratuite de parcare dacă au nevoie de aceasta.

Permisele de parcare gratuită se cer de la primării.

Articolul 21. Aranjarea încăperilor de locuit pentru a putea fi folosite de către persoanele cu dizabilități

Apartamentele, casele în care locuiesc persoanele cu dizabilități sau familiile lor trebuie să fie adaptate după nevoile persoanei cu dizabilități.

Adaptarea caselor și clădirilor trebuie să fie făcută de către primărie sau de organizația căreia aparține casa. Adaptarea se va face împreună cu

persoana cu dizabilități.

Hotelurile trebuie să aibă cel puțin o cameră în care persoanele cu dizabilități se simt bine.

Informațiile din hotel trebuie să fie accesibile persoanelor care nu văd sau nu aud.

Când vor fi cumpărate lifturi în clădiri se va ține cont ca acestea să fie accesibile pentru persoanele cu dizabilități.

Țara noastră trebuie să aibă grijă ca persoanele cu dizabilități să se simtă bine peste tot.

Articolul 22. Satisfacerea nevoilor locative ale persoanelor cu dizabilități

Asigurarea cu case de locuit și îmbunătățirea condițiilor de trai ale persoanelor cu dizabilități se face conform necesităților persoanelor cu dizabilități.

La împărțirea caselor, persoanele responsabile vor ține cont de nevoile persoanelor cu dizabilități, casa trebuie să fie în apropiere de locul de muncă, de locul de trai al rudelor lor, cu respectarea accesibilității de care are nevoie.

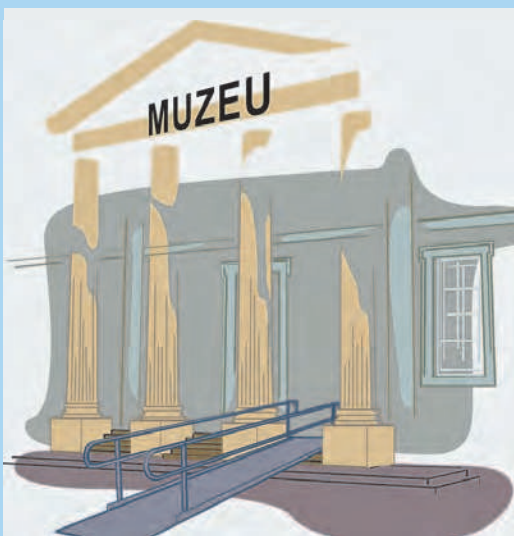
Persoanelor cu dizabilități li se dau apartamente la etajele de jos dacă acestea doresc sau după sfatul medicilor. Iar cei care au apartamente la etajele de sus au dreptul să ceară în schimb apartamente la etajele de jos.

Persoanele cu dizabilități pot cere de la stat schimbul apartamentului său pe un lot de pământ pentru a construi o casă.

Articolul 23. Asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la obiectivele culturale, turistice și în sălile de sport

Țara noastră trebuie să ușureze accesul persoanelor cu dizabilități la muzee, monumente, la biblioteci, în parc pentru a petrece timpul liber.

Persoanele cu dizabilități și familiile acestora sunt încurajate să participe la concerte, concursuri sportive și excursii.

Școala, grădinița, casa de cultură etc. sunt încurajate să organizeze împreună cu persoanele cu dizabilități concursuri, expoziții, precum și petrecerea timpului liber.

Țara noastră trebuie să creeze condiții pentru ca persoanele cu dizabilități să poată să se ocupe cu sportul.

Primăriile trebuie să permită persoanelor cu dizabilități accesul gratuit sau preț redus la obiectivele culturale, turistice și sălile sportive.

Articolul 24. Acțiunile organizațiilor pentru ca persoanele cu dizabilități să fie egale în drepturi

Toate organizațiile, școlile, spitalele, băncile din țara noastră oferă bani pentru a construi sau a adapta sălile sportive, casele de cultură, transport ca acestea să poată fi folosite și de persoanele cu dizabilități.

Articolul 25. Accesul la informație

Țara noastră recunoaște comunicarea prin semne, sau alte feluri de comunicare între oameni.

Țara noastră are grijă ca toate persoanele cu dizabilități să înțeleagă informația din ziare și de la televizor.

Țara noastră trebuie să scrie cărți în limbaj simplu și ușor de înțeles care să le poată citi și persoanele cu probleme de

vedere sau de auz.

Statul va cere ajutorul de la **Asociația Surzilor din Republica Moldova** pentru ca un specialist în limbajul semnelor să-l ajute să comunice cu persoanele care au probleme de auz.

Articolul 26. Pedepsa persoanelor care nu vor adapta magazinele, școlile, spitalele și altele

Persoanele care nu doresc să adapteze școlile, spitalele, magazinele, transportul pentru ca și persoanele cu dizabilități să le folosească cu ușurință vor fi pedepsite.

Capitolul 4 Educarea, instruirea și pregătirea profesională a persoanelor cu dizabilități

Articolul 27. Asigurarea condițiilor necesare pentru ca persoanele cu dizabilități să învețe și să obțină o profesie

Persoanele cu dizabilități au dreptul să învețe în grădinițe, școli, gimnazii, licee, colegii, universități, ca și ceilalți cetățeni.

Grădinițele și școlile nu au voie să refuze o persoană să învețe pentru că are o dizabilitate.

Țara noastră, cu ajutorul ministerelor și școlilor, fac condiții pentru ca persoanele

cu dizabilități să învețe și să obțină o profesie.

Studiile persoanelor cu dizabilități trebuie să fie adaptate la nevoile lor.

Școlile trebuie să aibă profesori care știu cum să lucreze cu persoanele cu dizabilități.

Persoanele cu probleme de văz sau auz pot învăța într-un limbaj accesibil prin caracterele **Braille (cititul cu ajutorul degetelor)**.

În fiecare școală sunt cadre didactice de sprijin care ajută persoanele cu dizabilități să învețe.

Articolul 28. Educația în grădinițe a copiilor cu dizabilități

Copiii cu dizabilități trebuie să se simtă bine în grădiniță.

Copiii care nu pot merge la grădiniță, din cauza sănătății, pot merge la alte organizații din satul sau orașul lor.

Articolul 29. Educarea persoanelor cu dizabilități în gimnazii, licee, școli profesionale și universități

Persoanele cu dizabilități pot învăța în gimnazii, licee, școli profesionale și universități.

Pentru ca toți copiii cu dizabilități să poată învăța, ei primesc ajutor de la cadre didactice de sprijin.

Copiii cu dizabilități care sunt la tratament sau reabilitare pentru o perioadă mai lungă, pot învăța în instituțiile în care se află (spital, sanatoriu, centru de reabilitare).

Persoanele cu dizabilități sunt înscrise primele la colegii, universități, dacă au aceleași note la examenele de admitere (intrare) ca și persoanele fără dizabilități.

Țara noastră ajută persoanele cu dizabilități care au învățat în universități și colegii să se angajeze.

Articolul 30. Instruirea la domiciliu

Atunci când copiii cu dizabilități nu pot învăța în școală din cauza problemelor de sănătate, ei pot învăța acasă.

Articolul 31. Educația în afara școlii a copiilor cu dizabilități

Pentru ca copiii cu dizabilități să se dezvolte, ei participă la activități în afara lecțiilor.

Articolul 32. Pregătirea pentru a obține o profesie și îmbunătățirea nivelului profesional

Pregătirea pentru a obține o profesie se face în diferite școli și la locul unde va munci persoana.

Persoanele care au probleme de vedere sau de auz primesc informații adaptate pentru a învăța o profesie.

Persoanele cu dizabilități pot învăța să conducă mașini.

Capitolul 5 Munca persoanelor cu dizabilități

Articolul 33. Dreptul la muncă al persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități au dreptul să muncească.

Nu se permite discriminarea persoanelor cu dizabilități atunci când acestea vor să se angajeze, sau când lucrează.

Persoanele cu dizabilități pot să lucreze în orice întreprindere, instituție, organizație, dar și în întreprinderi specializate pentru persoanele cu dizabilități.

Angajatorul nu are voie să elibereze din muncă persoanele care sunt la cursuri de reabilitare.

Firmele în care lucrează persoanele cu dizabilități trebuie să aranjeze locurile de muncă pentru ca acestea să fie accesibile.

Persoanele cu dizabilități vor primi echipamentele și instrumentele necesare pentru a putea munci.

Țara noastră va ajuta angajatorii să creeze condiții bune de muncă pentru persoanele cu dizabilități.

Articolul 34. Angajarea persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități au dreptul să lucreze la fel ca și persoanele fără dizabilități

Persoanele cu dizabilități pot să muncească după profesia pe care o au.

Persoanele cu dizabilități pot munci acasă.

Angajatorii care au mai mult de 20 de muncitori, trebuie să ia la muncă cel puțin o persoană cu dizabilități.

Angajatorii trebuie să anunțe **Agenția teritorială pentru ocuparea forței de muncă** despre locurile libere unde pot munci persoanele cu dizabilități.

Articolul 35. Munca acasă

Persoana cu dizabilități pot lucra și de acasa dacă are toate materialele necesare.

Primăriile ajută persoanele cu dizabilități care lucrează acasă și care doresc să deschidă o firmă.

Articolul 36. Întreprinderile specializate

Asociațiile obștești crează întreprinderi specializate care angajează persoane cu dizabilități.

Statul ajută financiar întreprinderile specializate ale Societății Invalizilor din Republica Moldova, Societății Orbilor din Republica Moldova și Asociației Surzilor din Republica Moldova.

Întreprinderile specializate nu plătesc impozite și taxe la stat.

Întreprinderile specializate, împreună cu agențiile de ocupare a forței de muncă ajută persoanele cu dizabilități să-și găsească un loc de muncă.

Articolul 37 Obligațiile angajatorilor de a angaja persoane cu dizabilități care au pierdut capacitatea de a lucra

Persoana cu dizabilități trebuie să fie angajată în firma unde și-a pierdut capacitatea de muncă.

Angajatorul este obligat să angajeze persoanele cu dizabilități care și-au pierdut capacitatea de muncă ori s-au îmbolnăvit la locul de muncă.

Dacă persoana cu dizabilitate nu poate să mai lucreze la firma unde și-a pierdut capacitatea de muncă, atunci este ajutată să-și găsească alt loc de muncă.

Firma unde persoana și-a pierdut capacitatea de muncă oferă persoanei cu dizabilități un ajutor financiar.

Articolul 38. Durata zilei de lucru a persoanelor cu dizabilități

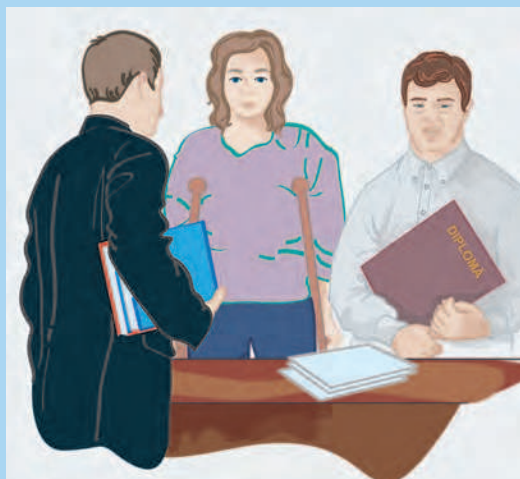

Persoanele cu dizabilități severe pot munci doar 30 de ore pe săptămână, dar sunt plătiți ca pentru timp de muncă deplină.

Persoanele cu dizabilități pot lucra noaptea sau în zilele de concediu, doar dacă ele doresc acest lucru.

Angajatorii pot să reducă numărul de ore de muncă a persoanelor cu dizabilități

Articolul 39. Concediile persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități severe au dreptul la un concediu de 40 de zile pe an.

Persoanele cu dizabilități accentuate au dreptul la un concediu cu o durată de 32 de zile pe an.

Persoana cu dizabilități poate cere un concediu adăugător de 60 de zile fără ca să fie plătit.

Articolul 40. Orientarea, formarea și reabilitarea profesională a persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități care doresc să se angajeze la lucru au dreptul să meargă la cursuri de reabilitare profesională.

Persoanele cu dizabilități participă la ședințele de stabilire a capacității de muncă și pot alege activitățile după dorințele și posibilitățile pe care le au.

Serviciile de orientare și formare profesionale sunt oferite de agenția de ocupare a forței de muncă din raion.

Persoanele cu dizabilități, care au mai mult de 16 ani și nu au un loc de muncă pot să participe la cursuri de formare.

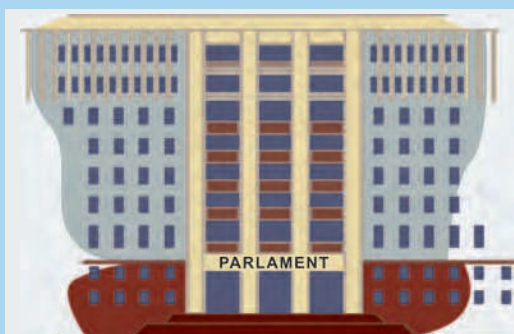
Centrul Republican Experimental de Protezare, Ortopedie și Reabilitare ajută persoanele cu dizabilități să se reabiliteze.

Persoana cu dizabilități sau familia ei decide dacă aceasta are nevoie de reabilitare profesională.

Țara noastră plătește pentru reabilitarea profesională a persoanei cu dizabilități.

Capitolul 6 Sănătatea, recuperarea medicală și socială a persoanelor cu dizabilități

Articolul 41. Prevenirea dizabilității

Țara noastră este obligată să ajute oamenii pentru a preveni apariția dizabilității și ocrotirea sănătății.

Țara noastră va ajuta la menținerea unui mediu curat și la un mod de viață activ pentru toți oamenii.

Articolul 42. Dreptul la ocrotirea sănătății

Persoanele cu dizabilități sunt tratate cu respect de medici.

Persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile din domeniul ocrotirii sănătății.

Persoanele cu dizabilități au dreptul la asistență medicală calitativă.

Persoanele cu dizabilități pot să își aleagă medicul sau spitalul unde doresc să meargă.

Persoanele cu dizabilități au dreptul să fie vizitate la domiciliu de medic.

Persoanele cu dizabilități au dreptul să ia decizii despre starea personală de sănătate.

Persoanele cu dizabilități pot să refuze ajutorul medical, pentru aceasta este nevoie să semneze un document.

Spitalele analizează în fiecare an starea de sănătate a persoanelor cu dizabilități.

Persoanele cu dizabilități pot să ceară informații despre medicamentele pe care le iau.

Femeile cu dizabilități primesc un ajutor medical special având în vedere că acestea pot deveni mame.

Articolul 43. Reabilitarea medicală și socială a persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități primesc ajutorul medical și echipamentele necesare pentru a se simți mai bine în societate.

Persoanele cu dizabilități pot să se odihnească gratuit sau cu preț redus în sanatorii.

Persoanele care sunt grav bolnave sunt ajutate să nu aibă dureri.

Articolul 44. Intervenția timpurie

Intervenția timpurie este ajutorul destinat copiilor pentru ca aceștia să se dezvolte fizic și intelectual.

Articolul 45. Programul individual de reabilitare și incluziune socială a persoanei cu dizabilități

Programul individual de reabilitare și incluziune socială este un document în care scrie cum trebuie să fie ajutată o persoană cu dizabilități pentru a se simți bine în societate.

Capitolul 7 Protecția socială a persoanelor cu dizabilități

Articolul 46. Asigurarea socială a persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități au dreptul la ajutor bănesc din partea statului.

Dacă persoanele cu dizabilități nu pot fi ajutate cu bani, atunci ele primesc alte forme de ajutor.

Persoanele cu dizabilități care primesc ajutor în bani sunt înscrise la **Casa Națională de Asigurări Sociale** sau la altă organizație din raion.

Articolul 47. Asistența socială a persoanelor cu dizabilități

Persoanele cu dizabilități au dreptul la ajutor din partea statului. Asistența socială poate fi sub formă de bani sau servicii sociale pentru ca persoana să depășească problemele sale.

Articolul 48. Ajutorul sub formă de bani dat persoanelor cu dizabilități

Persoanele care primesc ajutor în bani sunt înscrise la primărie, la centrul raional sau la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Articolul 49. Ajutor pentru călătoriile în transport

Persoanele cu dizabilități grave, copiii sau persoana care îi ajută, primesc ajutor în bani pentru a călători cu troleibuzul, autobuzul sau trenul.

Persoanele cu dizabilități de mișcare pot cumpăra mai ieftin din alte țări mașini adaptate.

Articolul 50. Persoanele cu dizabilități pot primi mai ușor unele lucruri sau servicii

Persoanele cu dizabilități pot cumpăra mai ieftin unele lucruri sau servicii.

Persoanelor cu dizabilități pot plăti mai puțin pentru curentul electric, pentru apă sau căldură.

Articolul 51. Asigurarea persoanelor cu dizabilități cu mijloace ajutătoare tehnice

Persoanele cu dizabilități au dreptul să primească gratuit sau mai ieftin obiecte care îi ajută să se miște, să vadă sau să audă.

Articolul 52. Serviciile sociale

Persoanele cu dizabilități primesc servicii sociale din partea statului pentru a trece peste problemele pe care le au.

Asistentul social ajută persoana cu dizabilități să primească ajutorul de care are nevoie.

Articolul 53. Îngrijire acasă și asistența personală

Persoanele cu dizabilități care nu au familie sau ajutor de la rude pot fi ajutate de o persoană numită lucrător social.

Persoanele cu dizabilități grave care au nevoie de îngrijire și supraveghere permanentă trebuie să fie ajutate de un **asistent personal** sau de un lucrător social.

Primăria angajează asistenții sociali care ajută persoanele cu dizabilități.

Persoanele cu dizabilități care nu au nevoie de ajutorul altei persoane pot cere ajutor bănesc pentru îngrijire.

Capitolul 8 Autoritățile responsabile de incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități

Articolul 54. Consiliul național pentru drepturile persoanelor cu dizabilități observă dacă drepturile persoanelor cu dizabilități sunt respectate.

Articolul 55. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei crează legi bune pentru persoanele cu dizabilități.

Articolul 56. Primăriile și organizațiile din sate sau orașe sunt responsabile ca persoanele cu dizabilități să primească ajutorul de care au nevoie.

Capitolul 9 Asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități

Articolul 57. Dreptul persoanelor cu dizabilități de a crea organizații

Persoanele cu dizabilități au dreptul să creeze organizații pentru a apăra drepturile și interesele lor, dar și pentru a oferi ajutor altor persoane cu dizabilități.

Articolul 58. Împărțirea bunurilor

Dacă organizațiile persoanelor cu dizabilități cumpără case, aceste case nu pot fi vândute de alte persoane străine.

Articolul 59. Relațiile cu alte organizații

Organizațiile persoanelor cu dizabilități pot să aibă legătură cu alte organizații din țări străine.

Țara noastră se sfătuie cu organizațiile persoanelor cu dizabilități pentru a face legi mai bune.

Capitolul 10

Decizie finală

Articolul 60

Această lege înlocuiește legile mai vechi care au apărat drepturile persoanelor cu dizabilități.

Articolul 61

Toate legile din țara noastră trebuie îmbunătățite după această lege.

CUPRINS

Capitolul 1	2
Capitolul 2 Determinarea dizabilității	9
Capitolul 3 Accesibilitatea	10
Capitolul 4 Educarea, instruirea și pregătirea profesională a persoanelor cu dizabilități	15
Capitolul 5 Munca persoanelor cu dizabilități	17
Capitolul 6 Sănătatea, recuperarea medicală și socială a persoanelor cu dizabilități ...	21
Capitolul 7 Protecția socială a persoanelor cu dizabilități	23
Capitolul 8 Autoritățile responsabile de incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități ...	25
Capitolul 9 Asociațiile obștești ale persoanelor cu dizabilități	26
Capitolul 10 Decizie finală	26

